

Hänvisning

Begäran om utlåtande om social- och hälsovårdsministeriets förordning om ändring av social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsyn över alkohollagen, VN/29388/2025

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FI-00023 STATSRÅDET

registratorskontoret.shm@gov.fi

Kontaktperson

Fredrik Rönnlund, telefon +358 (0)18 25000 (växeln)
fredrik.ronnlund@regeringen.ax

Ärende

Utlåtande om social- och hälsovårdsministeriets förordning om ändring av social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsyn över alkohollagen

Landskapsregeringen beslöt att lämna följande utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet om regeringens utkast på förordning om ändring av social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsyn över alkohollagen (VN/29388/2025)

Enligt 18 § 13. punkten i självstyrelselagen är tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker (servering av alkoholdrycker) landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 29 § 4. punkten i självstyrelselagen utgör annan än i 18 § 13 punkten nämnd alkohollagstiftning, rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 27 § 36. punkten är skatter och avgifter, med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten, rikets behörighet. På Åland tillämpas således rikets lagstiftning vad gäller exempelvis detaljhandel och punktskatt på alkoholdrycker. Undervisning utgör landskapets behörighet enligt 18 § 14 punkten i självstyrelselagen.

Emedan den promemoria som bilagts på finska med motiveringar till ändringarna, inte översatts till svenska, har landskapsregeringen inte kunnat bilda sig en heltäckande uppfattning och lämna alla för Åland eventuella relevanta synpunkter. Landskapsregeringen önskar vidare påpeka orimligheten i att lämna utlåtande om förslag på förordningsändringar som baserar sig på sådana ändringar i alkohollagen vilka riksdagen inte fattat beslut om. Landskapsregeringen ställer sig kritiskt till den ytterst skyndsamma tidtabellen för ikraftträdandet av lagstiftningshelheten, beaktat de skäl som landskapsregeringen framfört i utlåtandet som 5.8.2025 sändes till Social- och hälsovårdsministeriet (ÅLR 2025/4150, S225E27) om utkast på proposition om ändringar i alkohollagen. I utlåtandet framgick (utdrag):

”Emedan landskapets alkoholpolitiska lagstiftningsbehörighet är begränsad och behörighetsfördelningen mellan Åland och riket är svår att fastställa i detalj, har

så kallad blankettlagstiftning bedömts som det mest rättssäkra och sammanhängande sättet att lagstifta om servering av alkoholdrycker. Följaktligen har alkohollagen (FFS 1102/2017) antagits på Åland genom landskapslagen (2021:140) om tillämpning på Åland av alkohollagen (nedan benämnd *landskapslagen*). Enligt landskapslagens 1 § 2 mom. ska ändringar i alkohollagen tillämpas från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

De ändringar som föreslås i det aktuella utkastet på proposition innebär, enligt en preliminär bedömning, att flera hänvisningar i landskapslagen blir felriktade och således blir rättsläget på Åland till dessa delar bristfälligt. Landskapsregeringen kan initiera en revidering av landskapslagen för att anpassa den till ändringarna, efter det att riksdagen fattat beslut om ärendet. Ett sådant lagförslag kräver icke desto mindre tid för beredning, för behandling i Ålands lagting och för att genomgå lagstiftningskontrollen (självstyrelselagens 19 §), innan publicering i Ålands författningssamling (självstyrelselagens 20 §). Den åländska lagstiftningsprocessens tidsåtgång behöver respekteras vid beslut om ikraftträdandedatum för lagändringar. Den aviserade avsikten att den nya lagstiftningen ska träda i kraft 1.1.2026 omöjliggör att nämnda lagstiftningsprocess kan ske i tid."

Genom landskapsförordningen (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol, har av motsvarande skäl som i utdraget ovan, social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen (FFS 158/2018) samt statsrådets förordning om verkställigheten av alkohollagen (FFS 151/2018), med vissa avvikelser, blivit tillämpliga även på Åland.

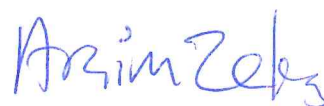
Det föreslås i utkastet på ändring av förordningen om tillsynen över alkohollagen, att kraven på egenkontrollplaner för serveringstillståndshavare i 3 § kompletteras med skyldigheter som rör (möjliga) utlämningsställen för leverantörer av alkoholdrycker. I gällande 3 § 1 mom. 4 punkten görs redan idag en koppling till detaljhandelstillstånd, det vill säga sådana tillstånd som avses i alkohollagens 17 § 1 mom. 3 punkt.

Landskapsregeringen vill i detta sammanhang upplysa om att det förekommit juridiska och praktiska utmaningar vid tillämpningen av denna bestämmelse på Åland. Grunden till detta ligger i den delade lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten vilken innebär att en serveringstillståndshavare som önskar idka detaljhandel på serveringsstället, först behöver ansöka om serveringstillstånd från Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), och på basen av det ett separat detaljhandelstillstånd från Statens ämbetsverk på Åland. Nämnda tudelning i två olika tillsynsmyndigheter har föranlett behov på Åland av särskilda lösningar vad gäller tillsyn och tillståndsnummer vid tillämpningen av 17 § 1 mom. 3 punkten i alkohollagen. Landskapsregeringen uppfattar att förslaget på ändring i förordningens 3 § innebär att skyldigheter som rör egenkontroll och leveranstillstånd/detaljhandel (rikets behörighet) kopplas till serveringstillstånd (åländsk

behörighet). I detta sammanhang behöver det beaktas att rikets tillsynsmyndighet inte kan ställa krav på och utöva tillsyn över sådana skyldigheter som utgör åländsk behörighet i en plan för egenkontroll, och vice versa vad gäller Ålands tillsynsmyndighet. Landskapsregeringen hänvisar till ÅMHM och rikets tillståndsmyndigheter för närmare bedömning av om förslaget på ändring i förordningens 3 § kan innebära komplikationer. Landskapsregeringen noterar för övrigt att hänvisningen i förordningens 3 § 1 mom. till alkohollagens 36 §, föreslås upphävas. Skälet till detta förblir oklart.

Landskapsregeringen hänvisar i övrigt till ovan nämnt utlåtande om ändringar i alkohollagen.

Minister

Arsim Zekaj

Specialsakkunnig

Fredrik Rönnlund

